Hatodik évfolyam. 23-dik szám. Kolozsvártt, 1876 szombat január 29.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau
Budapesten: Haasenstein éz Vogler hirdetés közv. rodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitatér 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józseftér 10. sz. 1 emelet

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
a
„KELET“
politikai és közgazdasági napilap
1876. hatodik évfolyamára.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 16 frt
Félévre . . . . 8 frt
Negyedévre . . . 4 „
Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerűbben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet“ kiadója.

Erdély s különösen a Székelyföld közgazdasági jelene és jövője.*)

I.

Tekintetes igazgató választmány!

Bátor vagyok Petróczy urnak nekem véleményezés végett átadott emlékiratát ezennel alázattal tiszteletteljesen mellékelni.

Ezen munkálat átolvasásakor szükségesnek láttam Erdély és a Székelyföld gazdasági állapotait tüzetesebb tanulmány tárgyává tenni, annyival is inkább, mert egyrészt gazdasági viszonyaink hanyatlása csak igy tünhetik fel mezten valóságában; másrészt pedig tagadni nem lehet, hogy Erdély természeti kincsekben bővelkedik, melyek részint ismeretlenek, részint eléggé nem méltányoltak

Azon perczttől kezdve, midőn Erdély a romániai vasuti hálózattal közvetlen összeköttetésre ép, és ennélfogva a tengerhez közelebb jut, országrészünk fokozott kereskedelem-politikai jelentőségre tesz szert, melynek fontosságát figyelmen kivül hagynunk nem szabad.

Az erd. gazdasági-egylet n. t. igazg. választmányának nézetem szerint kötelessége a magas kormányt egyrészt a fenforgó tetemes hátrányokra figyelmeztetni, más részt pedig az ujon fejlődő közgazdasági korszakkal komolyan foglalkozni.

Jelen emlékirat befejezéseül és gazdasági állapotainknak tárgyalása folyamán több javaslat teszünk, melyet a n. t. igazg. választmány beható birálatába ajánlani bátor vagyok. Ha javaslataim netalán elfogadtatnának, felkérem a n t. igazgató választmányt, sziveskedjék azokat mint egyletünk inditványait a magas kormányhoz pártolólag felterjeszteni.

Az Alduna tartományaiba, mint akár egy hatalmas erősség a délkeleti Erdély nyulik be.

E vidék a nyugati Erdélynél magasabb, mert völgyei majd 632 meternyire vannak a tenger szine felett, de felülemelkedik Románián is, mert majd 440 meterrel magasabban fekszik, mint ez.

A Székelytöld az, mely a nyugotfelé lejtő Erdélynek a folyamokat adja.

Az éghajlat változó, zordnak azonban csak a Csik- és Gyergyóban mondható, hol komor fenyvesek övedzik a határokat és az esztendőnek nyolcz hónapján keresztül hóval fedett hegységek a szomszéd tartománynyal való közlekedést majdnem teljesen elzárják.

De rövid idő mulva vasut fogja átszelni a határ helységet és épen a határ tövében oly iparnak látjuk előfeltételeit megadva, mely hathatós lendületet vehet ha egy előrelátó kormány a használatlanul heverő természeti kincsek kiaknázására képes leend.

Egyáltalában talán érdekes leend a Székelyföld állapotait, birtok- és népesedési viszonyait, valamint az egész Erdélyt is, kissé tüzetesebb vizsgálat tárgyává tenni.

Tulajdonképeni tulnépesedésről a székely székekben szó sem lehet, mert mig a legsürübben lakott Marosszéken 3733, addig Csehországban 5212 lélek esik egy négyzet mértföldre, Erdély, a keleti székelyszékek és három osztrák tartomány átlagos népesedési száma tesz

Háromszéken	2117	lelket.
Udvarhelyszéken	2169	„
Csikban	1374	„
Marosszéken	3733	„
Erdélyben	2201	„
Morvaországban	4833	„
Bukovinában	2515	„

Erdély tehát gyérebben van benépesitve, mint a három idézett osztrák tartomány és csak is Marosszék haladja tul Bukovinát.

A termőföld aránya a lélekszámhoz egyáltalán nem mondható nagyon kedvezőtlennek, bárha nem is lehet tagadni, hogy Csik nem bir oly termékeny talajjal, mint az részben Csehországban előfordul. Természetesen és terményeinek értékét illetőleg ellenben Csehország Erdélyt jóval tulszárnyalja, mindamellett, hogy p. o. Háromszéknek sokkalta jobb talaja van mint Cseh, vagy Morvaországnak.

Határozottan oda kell azonban utalnunk, hogy a földmivelés Cseh- és Morvaországban hasonlitnatlanul magasabb fokon áll, mint a Székelyföldön, vagy Erdélyben, sőt a számok azt is mutatják, hogy még Bukovina is okszerübb földmivelést gyakorol, mint mi.

A szántóföldnek valóságos hozama Erdélyben korántsem éri el azon magasságot, mely a talaj minősége szerint elérhető volna és constatálva van, hogy más országokban, hol az éghajlat kedvezőtlenebb, a talaj pedig korántsem oly jó, mégis kétszer annyit aratnak, mint nálunk. Miglen Erdélyben átlagosan

1 hld törökbuza	8.7	hct.,	addig másutt	23.0	hct ád.
„ buza	6.1	„	„ „	12 3	„ „
„ rozs	8.0	„	„ „	13.0	„ „
„ zab	6.5	„	„ „	14.7	„ „

névszerint Csehországban II. osztályu rozstalajon 52 hectoliter burgonyát termelnek, miglen nálunk átlagosan 39 hectoliter esik, mely menynyiség azonban nem mindenütt éretik el.

Továbbá ismertetnünk kell e helyen, hogy a székely kis birtokos, valamint a szász is, sőt az egész ország miként dolgozik, bár meg kell emlitenünk, hogy a székely szorgalmatosabb, mint az oláh.

Az ugarföldre trágyát hordanak és juniusban ugarolnak, augusztus végére esik a keverő szántás és végre szeptember végére a vető szántás.

Ezen idő alatt a marha szakadatlanul a felszántott földeken jár, hogy a gazt lelegelje.

Az őszszel közönséges módon végzett vetést tavasszal nehány, de korántsem valamenynyi gazda, egyszer-kétszer kissé meggyomlálja, többnyire azonban sorsára hagyja. Mihelyest a gabona be van takaritva, mire nézve a község többnyire bizonyos határidőt állapit meg, a marha a tarló legelőre kerül. A szántóföld már most tavaszig pihen, a midőn törökbuza alá felszántják. Ha a törökbuza jól kikelt, egy kapálás a talajt a gaztól megtisztitja, nehány hét mulva minden szár a kapával meg lesz töltögetve, az oldalhajtások pedig eltávolitva. Ezután a föld többnyire magára marad, mert egy harmadik megmunkálás nem mindenütt fordul elő.

Ily eljárás mellett természetes, hogy a gaz felburjánzik és a legbőségesebben magzik. A másik évben ismét ugar jön, ez a körforgás, melytől el nem térnek, csak hogy buza, vagy más kalászos helyett némely vidéken kendert, másban burgonyát, kölest, pohánkát (tatárka, hajdina, haricska) stb. vetnek.

Némely községben, főleg a Csikban, a talajt még inkább kimeritő kétnyomásu gazdaságra találunk minden takarmánytermelés nélkül; e rendszer még röviddel ezelőtt Segesvár tőszomszédságában Nagy-Bunban is uralkodott.

Ily okszerütlen gazdálkodás mellett nem lehet csodálni, hogy a talaj, daczára többnyire jó minőségének kevés, vagy legalább nem a más országokban szokásos hozamot adja s hogy időnként arra is szorulunk, hogy gabona szükségletünket a szomszéd tartományokból kell kielégitenünk.

A háromnyomásu gazdasággal még azon további hátrány van összekötve, hogy takarmány nem termeltetik és hogy ennélfogva a marha tavaszszal, nyáron és őszszel az ugaron jár, mely teljesen elégtelen tápot nyujt.

A télen át tengetett marhát tavaszszal a mező és rétre hajtják, az igásbarom a legcsekélyebb megerőltetést is alig birja ki, mely hátrány az őszi szántásnál ujból előáll, a tehenek kevés és rosz tejet és gyakorta csak minden második évben adnak egy borjut.

(Folytatása következik.)

*) A földmivelés- ipar és kereskedelemügyi ministerm az erdélyi gazdasági egylethez közelebbről bizonyosb Petróczy munkálatát a „Székelyföldről“ küldtöle véleményezés végett; az egylet pedig e munkálat egyik kitünő tagjának bocsátotta át beható birálatra E tag a munkálat megbirálásának ötletéből alkalmat vett magának Erdély s különösen a Székelyföld gazdasági viszonyainak beható tanulmányozására s uton országrészünk gazdasági jelenének és jövőjének biztos statisticai alapokon való feltüntetésére. E nagy gonddal, kiváló szakértelemmel s roppant szorgalommal véghez vitt tanulmány eredményét veszik olvasóink a fennebbi közleményben. Nem sértjük meg esmert szerénységét e czikk irójának, ki hosszabb idő óta ritka odaadással dolgozik a közhazának érdekében, ha előre is tudatjuk olvasóinkkal, hogy — minden tulzás nélkül szólva — e dolgozatban oly alapos müvet vesznek, minő az erdélyi s különösen a székelyföldi gazdasági viszonyokról ez ideig nem látott napvilágot. Nem üres elmélkedések, hanem tények, hideg számok, rideg statistikai adatok fogják felmutatni e munkában elmaradottságukat más országokhoz képest s a mily szomoritólag hat reánk a czikket olvasva, az a mi jelenleg van, ép oly vigasztalólag emeli fel a lelket, a mi e hazából s különösen a Székelyföldből természeti kincsei alapján még lehet. Nem akarunk azonban e czikksorozatnak anticipálni, csupán felhivjuk reá olvasóink figyelmét. A munkálat egyébiránt külön lenyomatban is meg fog jelenni.

Szerk.

Kolozsvár, 1876. jan. 28.

(B—n) Az erdélyi képviselőket azzal szokták vádolni országgyülésünkön, hogy azoknak mindenből külön sütet kell, s im pár napokkal ezelőtt legtöbbnyire királyhágóntuli képviselők sorakoztak és pedig pártkülönbség nélkül, az öreg Zsedényi azon inditványa körül, mely szerint a törvényhatóságok szervezéséről szóló tvjavaslat nem alkalmaztatott volna a városokra, hanem azok egészen más szervezetet kaptak volna, vagy más szavakkal a városok számára megkészült volna az „extra Wurst“.

Ezekhez csatlakoztak természetesen az erdélyi szászok is, mert hiszen ők még ennél is nagyobb önállást követelnek magoknak.

Igy nagy ügygyel-bajjal azon képviselők száma, kik a Zsedényi inditványát pártolták, felszaporodott 65-re szemben 211-el.

Az ily sikeretlen küzdelmekből meggyőződhetnének az illető városok és különösen szász atyánkfiai, hogy „vana sine viribus ira.“

A belügyminister ur és a szabadelvű pártnak e tárgyban compact és határozott magoktartása, meggyőzhetett mindenkit, jobbról ugy, mint balról és az erdélyi szászokat is, hogy nemcsak a magyar nemesi, hanem a polgári és szász kiváltságok korszaka is lejárt.

Átláthatta a vita folyama alatt mindenki, hogy a szászokon s egy pár vagyonával ellenőrzés nélkül gazdálkodó, városon kivül, alig akadna ember, a ki a régi táblabiró-politikát óhajtaná restituálni, vagy a castokat szeretné halottaiból feltámasztani, vagy az erdélyi trinationalis korszakot vissza óhajtaná.

Mi volna egyéb az, ha a városok és különösön a Királyföld rendezésére és szervezésére nézve, a többi törvényhatóságoknál elfogadott alapelvektől eltérő irányt követve, azoknak több és szabadabb befolyást engednénk belügyeik vezetésében; mint a jogegyenlőség elvének arczul csapása.

Ha a városok és szászok helyesen fognák fel érdekeiket, ha lépteiket nem castérdek vezetné: nem ragaszkodnának oly görcsösön elévült kiváltságaikhoz s csak hamar belátnák, hogy anyagi ugy mint szellemi tekintetben hátrányokra válna, ha mint önálló törvényhatóságok továbbra is fenntartatnának.

Káros volna ez, mert a külön állással járó kiadások nemcsak a város vagyonát emésztenék fel, hanem a házi pénztár szükségletei fedezésére is igen nagy perczentet kellene kiróni az egyes adósokra, miből aztán az következne, hogy sem maga a város, sem annak polgárai nem lennének képesek a nevelés-, ipar- és kereskedelem érdekében annyit tenni, a mennyi szükséges arra, hogy a haladó korral versenyt tarthassanak.

Ha mind ez nem is igy volna, még akkor sem tett volna helyesen az országgyülés, ha különböző alapokon szervezte volna a törvényhatóságokat, mert ezáltal lehetetlenné vált volna kormányzatunkat egyöntetüvé tenni s igy a régi anomaliák egyikét tartottuk volna fenn.

Képviselőink bizonyosan visszaemlékeztek azon időre, midőn a törvényszékek és járásbiróságok szervezése alkalmával derűre-borura szaporitottnk ezek számát, mi egyidőre kielégitett egyes vidéki és torony érdekeket, de csakhamar kiderült, hogy igazságszolgáltatásunk kiadásait nem birjuk meg, s kénytelenek voltunk az illető minisztert a törvényszékek reductiojával bizni meg.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Merè Paulina.

Regény levelekben.

Irta:

CHERBULIEZ VICTOR.

Nyolczadik levél.

Genf, sept. 15.

(Folytatás.)

Azonnal tudtam, hova akar vezetni anyám. Fenn a tetőn nyári lak áll, mely a terrauxi kastély nevet viseli. Saint-Cerquesben hallottam már a kastély nevét emlegetni s Genfben nem töltöttem ugy el három hetet, hogy ne tudakozódtam volna felőle s ne zarándokoltam volna el mázon helyhez, mely a világon legkedvesebbnek tetszék előttem. Különben ez ugynevezett kastély a legegyszerübb kastélyok egyike. Középe szerény épület áll, egy emelettel s oldalt két szárnyépülettel ellátva, mindkettő hosszu erkélyel diszitve, melyeket gömbölyu kis kőoszlopok tartanak. Ez erkélyek, melyek egymással szemben állnak, egy egész a főútig levonuló ankás udvarra néznek. — A jobbfelőli szárny egy tömör, őszerü bástyában végződik, valóságos őrtorony alakban, mely számtalan szűk résekkel ellátva, ugy áll ott, mintha szétzuzással fenyegetné a szerény házacskát. Igy a mint van a mezei lak, egészen elbájolt engem.

Ókori jeleggel bir s van benne sok költőiség; tetszik rajta nekem minden, le egész a két öntött vas delfinig, melyek szélkakasul szolgálnak az épületen.

A rácsozat elé érve megálltam.

— Ez egy nagyon csinos lakás itt — szóltam.

— Csak kár — szólt anyám, megvető kézmozdulattal, nagyon kár — hogy igen rosz lakókkal bir.

— Azt gondolná az ember, hogy puszta, lakatlan e ház: az ablaktáblák mind be vannak csukva rajta.

— Lakói elutaztak most jelenleg. Adná az isten, hogy soha vissza ne térjenek többé!

— Tehát semmire való rosz emberek? — kérdém.

— Oly emberek, kiknek nincs semmi elvök.

— Oh az ügyetlenek! — kiálták fel — minő könnyü jó elveket vallani, ha nem is cselekszik az ember a szerint.

— Tréfáid — szólt egészen komolyan anyám, — nem mindig a legjobb izlést árulják el.

— Tehát jól van, nem fogok többé tréfálkozni; de egészen kiváncsivá tett s szeretném tudni . . .

— E házat két év óta egy skót tartja bérben nővérével Simpson asszonynyal együtt, kiknek szerencsétlenségökre nincs semminemü hitök.

— Ebből még nem sokat tudok meg. Az ember sokszor ugy van, hogy valakiben, vagy valamiben nem bizik.

— Mit tartasz te egy oly emberről, — szólt anyám kissé türelmetlen hangon, — kit miként Bird urat, bizva tisztességes külsőjében, igen jól fogadtak a genfi társas körökben, kit mindenfelé meghivtak, kényeztettek és kinek csak eszébe jut egy szép napon, hogy „felolvasásokat“ tartson a munkásoknak, bebizonyitani igyekezvén nekik, a legistentagadóbb modorban, hogy Jézus Krisztus, csak olyan ember volt, mint ők és hogy az egész csodatevésekről irt könyv nem egyéb mese-beszédnél?

— Nem tudva a körülményeket — felelém, — csak azt gondolom, hogy azért, hogy nehány ebédet elfogadott ismerőseitől, Bird ur nem volt kötelezve lemondani véleményéről; ennyire nem terjed ki joga egy házi gazdának sem. És azt is gondolom, hogy a hegyet megingató hit, nagyszerü valami, és hogy végetlenül tudom becsülni az oly embert, ki hive a csodatétekben, önmagát képesité, hogy csodát tegyen, de hány ily csodákban hivő van a világon, kik magok legkevésbbé sem csodatevők!

E kicsinyes emberek, tele hiuság, büszkeség- és világias gondolkodással, józan eszüket, okosságukat hozzák áldozatul istennek, nem igen gondolva azzal, hogy csak legparányibb szenvedélyöket, melyekhez annyira ragaszkodnak, áldozzák fel neki.

Anyám szavaim hallattára elhalványodott, de csak hamar magához térve szólt: — Marczel, azt hiszem nem várod, hogy e felett vitatkozásba ereszkedjem veled. Erre legkisebb kedvet sem érzek magamban. Te édes fiam bekalandoztad a világot, sokfelé jártál, saruid sok országut porában hagytak nyomokat hátra. Ezt leginkább te éretted fájlaltam, mert jó dolog biztos fedél alatt pihenni. Oly korban, midőn a vér már nem pezseg oly forrón, ez legjobb menedék a lég változó mérséklete ellen; de az élet viszontagságaira bizom, hogy visszavezéreljen az anyai tűzhelyhez, hogy megtéritsen hitedben. A végin is, az egyenes szivü ember, egy időn túl mindig hajt a tapasztalat s az ész szavára. Hanem azt az egyet reménylem, hogy feltéve, miszerént vannak fiamnak kételyei, nem fogja azokat az egész világ elé tárni. Abban is bizonyos vagyok, hogy magaviseletében szigorubb elveket követ, mint kimondott itéletében, és hogy például, képtelen volna arra, egy fiatal leányt elrabolni szülőitől.

— Hogyan! Bird urlányrablás bünébe esett volna? Kiálták fel elbámulva.

— A fiatal lány mentel hozzá s ő ezt magára nézve igen jó fogásnak találta; ez mit sem változtat a dolgon.

— De hát Genfben nincsenek-e törvényszékek, nincs igazságszolgáltatás?

Oh milyen együgyü ártatlan ember vagy te, válaszolt anyám. Nem tudod-e, hogy vannak oly segédszerek, melyek néha még többet ártanak magánál az elkövetett rosznál? Oh minő szomoru történet is ez! Egész Genfben beszéltek róla.

— Beszélje el anyám, hogyan történt; lehet hogy üdvös gondolatokra fog alkalmul szolgálni nekem.

— Ne kivánd, hogy részletekbe bocsátkozzam; nem szivesen időzöm ily kedvetlen tárgynál. Legyen elég ennyit tudnod egyikét legjobb barátainknak, egy igen tekintélyes nagy kereskedőt, Meré urat, ezelőtt mintegy húsz évvel igen nagy csapás érte. Egyetlen fiok, egy beteges képzelgésü, gyenge észtehetséggel biró fiatal ember be akarta utazni Olaszországot és Velenczében oly szerencsétlen volt, hogy megismerkedett és viszonyt kötött egy arles-i születésü fiatal tizenhat éves tánczosnővel; a leány most lépett fel először a Fenice szinház deszkáin, s szép volt, mint minden hazájabeli nő.

A fiut sikerült behálóznia. Egészen megbabonázta őt e könnyelmü hitvány lány, annyira, hogy titokban össze is keltek s nőül vette kedvesét. Képzelheted, mit érzett derék barátom, midőn mindez tudomására jutott. A házasság érvénytelen volt: fia ekkor csak huszonkét éves lévén nem nélkülözhette még szülői beleegyezését, melyet ugy hiszen minden időkorban jó volna ily esetekben kikérni; de egy gyermek született e gyönyörüen kötött szövetségből. Meré ur és neje most mutatták meg a világnak, hogy mily finom emberek: igazságos haragjokat legyőzve elhatározták, mindent elnézni és megbocsátani, két feltétel alatt: menyöknek szavát kelle adni, hogy lábát soha többet be nem teszi Genfbe, és hogy a gyermek az ők gondjuk alá lesz bizva, hogy szemök előtt nevekedjék fel.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Ezen tapasztalatok után csak helyeseljük, hogy a városokért nem tétetett kivétel, s örömmel constatáljuk, hogy képviselőink s pártunk országgyülési többsége ezen tárgyban nem engedte magát félrevezettetni semminemű mellékes érdekek által.

Hisszük, hogy a szélsőbal még soká fog busongani, hogy nem teremthetett mennél több apró békétlenkedő várost; azt is hisszük, hogy a szélső jobb ellenzék a polgári elem oltalma alatt szivesen tett volna egy retrograd lépést a kiváltságok korszaka felé; nem kételkedünk abban sem, hogy a jelenlegi városi tisztviselők szeretnék, ha ezután is korlátlan sáfárkodhatnának a város vagyonával; de örvendünk, hogy látjuk, miszerint mindez nem ugy lesz ezentul s végre valahára eljön azon korszak, a midőn kormányzatunk egyöntetü, gyors és lehető olcsó lesz.

Végre igen örvendünk annak, hogy az erdélyi városok többsége ezuttal nem követelt extra-wurstot s igy tényleg van megczáfolva az alaptalanul felvetett vád; sőt arról is megvagyunk győződve, miszerint az erdélyi városokban az új szervezés nem fog ellenszenvvel találkozni.

— **A képviselőház** jan. 26-iki ülésében elnök bemutatván néhány kérvényt, a pénzügyi bizottság benyujtá jelentését az adókezelési törvényjavaslatra vonatkozólag, mely az osztálytárgyalás mellőzésével a házban fog annak idején felvétetni. Ezután a harmadszori felolvasásban is elfogadtatván a községi törvény módositásáról szóló törvényjavaslat, Tisza Kálmán miniszterelnök válaszolt Madarász interpellatiójára: „Midőn — ugymond — Madarász képviselő ur hozzám intézett interpellatiójára válaszolni akarok, legelsőbben is, leszek bátor egész általánosságban két dolgot felhozni, a melyek által — azt hiszem — minden kormánynak magát hasonnemü ügyek tárgyalásában vezettetnie kell. Az egyik az, hogy midőn alkudozások, egyezkedések folynak valamely más állam kormányával és annyival inkább, mennél fontosabbak a két államra nézve, mennél nevezetesebbek az ügyek, melyek az egyezkedés tárgyát képezik: nem lehet az ily egyezkedések részleteit addig, mig erre a kellő idő el nem érkezett, a nyilvánosság előtt tárgyalni. Elannyira elismert elve ez a parlamentarismusnak, hogy ha ily tárgyalások perczében valamely ország képviselete nem birván kellő bizalommal a kormány iránt, mely a tárgyalásokat vezeti, tőle részletekbe menő választ követel, azon kormány, mely igy a bizalmat nem birja, eltávozhatik ugyan, de azon kormány, mely utána jő, ha ismeri kötelességét, ép oly kevéssé fog az ily természetü tárgyalások részleteiről idő előtt nyilatkozni.

A másik az, hogy épen azért is, hogy a törvényhozás ily tárgyakban jogait minden korlátoltatás nélkül teljesithesse, az én felfogásom szerint a kormánynak kötelessége nem az, hogy már előre belevonja a kötelezettségbe saját nagy felelőssége könnyitése tekintetéből a képviselő házat és a tvhozást is; hanem igen is kötelessége az, hogy bármily nehéz legyen is a felelősség súlya, azt vigye maga addig a perczig, a mig, a nélkül, hogy az ügynek kárt tehetne, megteheti jelentését, hogy azután a képviselőház és a törvényhozás minden előleges kötelezettség nélkül teljesen szabadon mondhassa ki nézetét.

Ezeknek előre bocsátása után áttérek a hozzám intézett kérdésekre. Azt kérdi a t. képviselő ur: „Alaposak-e azon tudósitások, melyek szerint az osztrák miniszterelnök hg Auersperg egy országgyülési körben a bank- és vámügyi tárgyalásokra vonatkozólag akként nyilatkozott, hogy a magyarok saját bankot, a fogyasztási adó megtéritését s a vámkérdésben engedményeket akarnak, hozzá tévén, hogy Ausztria részéről mindebből semmi sem adható meg." Azt kérdi továbbá: „Ha alaposak ama tudósitások, fel volt-e jogositva az osztrák miniszterelnök: a magyar kormánynak a bank- és vámügyi tárgyalások alkalmával nyilvánitott nézetei és követelései folytán, az emlitett módon nyilatkozni." A harmadik kérdést elkülönitve utoljára hagyom.

A mi az első kérdést illeti, én kénytelen vagyok bevallani, hogy olvastam a lapokban, mit mondott volna az osztrák miniszterelnök: olvastam azt is más lapokban, hogy azok, miket ő az előző tudósitások szerint mondott volna, többé-kevésbé hütlenül vannak előadva; de ennél többet ezen ügyről ép ugy, mint más nem tud, nem tudok én sem és én részemről nem is tekinthetem feladatomnak, és nem tekinthetem az osztrák és magyar miniszterelnök viszonyának megfelelőnek, hogy egyes elterjesztett hirek alapján egymást kényszeritni akarhassák annak megmondására, mi volt igaz és mi nem? Különben is akármi mondassék és akármi mondatott légyen, az a magyar kormány álláspontján sem jobbra, sem balra nem változtat. A mi pedig azt illeti, hogy jogosulva volt-e az osztrák miniszterelnök ezen nyilatkozatot tenni, arra csak azt jegyezhetem meg, hogy megvallom, ezen kérdést némileg különösnek is tartom.

Én magam részéről nem érzem magamban a jogosultságot arra, hogy én határozzam meg, hogy az osztrák miniszterelnöknek mit van joga nyilvánitani, valamint nem ismerném el az ő jogosultságát arra, hogy ő határozza meg, hogy nekem mit van jogom nyilvánitani.

A harmadik kérdés ez: „Hajlandó-e a miniszterelnök tudatni a képviselőházzal, miként formulázták a kormány tagjai az emlitett tárgyalás alkalmával, az önálló bank-, vám- és kereskedelmi szerződésben foglalt tárgyak tekintetében nézeteiket." Ezen kérdésre vonatkozólag, t. ház, azt hiszem, hogy lényegileg megadtam a választ azokban, miket általános parliamentáris szempontokból nyilatkozatom elején elmondottam, most csakis azt kivánom hozzá tenni, hogy ezen tárgyalások igenis folyamatban vannak, de nincsenek még oly stádiumban, hogy azokra nézve a dolog veszélye, az ország érdekeinek veszélyeztetése nélkül nyilatkozni lehessen. És megtoldom ezt azzal, hogy méltóztassék a tisztelt ház nyugodt lenni az iránt, hogy senki sem várja nehezebben, mint a kormány, melyet a felelősség nyom, hogy oly helyzetben lehessen, hogy a t. háznak jelentését az iránt megtehesse és biztosithatom arról is, hogy meg fog az tétetni oly időben, hogy a t. háznak teljesen módjában és idejében legyen határozni, dönteni a mi eljárásunk fölött, épen ugy, mint a fölött, a minek azután kell következni.

És ennél többet ma nem mondhatok. Kérem a t. házat, méltóztassék válaszomat tudomásul venni." (Élénk helyeslés.)

Madarász kijelenti, hogy Tisza válaszát nem veheti tudomásul s kéri annak napirendre tüzését.

Idéz ezután Tisza, Ghyczy stb. régi beszédeiből, s szavait azzal végzi, hogy emlékeztet Pitt jelszavára, melyet Tisza egyizben magáévá tett, s a mely igy hangzik: Soha nem fogok a közvélemény előtt semmit, de semmit eltakargatni.

Tisza ministerelnök: T. ház! Nem fogok azon jogommal élni, hogy a tiszt. képviselő urnak feleljek, azonban egyet, midőn nyilatkozatom tudomásul vételét kérem, mégis meg fogok emliteni. Ez az egy az, hogy igenis azt mondom ma is: mig ezen a helyen leszek, semmit sem fogok eltitkolni a közönség előtt épen ugy, mint az, kinek jelszavát utánam Madarász idézte, csakhogy mindent akkor fogok előterjeszteni, midőn a hazának s közügynek érdeke kivánja. (Helyeslés.)

Ezután a ház — néhány szélbali képviselő kivételével — tudomásul vevén, az ülés véget ért.

Holnap az osztályok tanácskozásai miatt a ház nem tart ülést, holnapután pedig a dohányjövedéki s végrendeleti tvjavaslat fog a házban tárgyalás alá vétetni.

Czáfolat.*)

Kolozsvár, 1876. jan. 26.

Tekintetes szerkesztő úr!

A „Baloldal" mult évi septemberi egyik számában indokoltan kimutattam, hogy a székelyudvarhelyi szabadelvü párt, melynek szerencsés voltam elnöke lehetni, nem ultramontán, a mint azt a névtelen hősök a pártra fogták s ezer forint jutalmat tüztem ki annak, a ki pártunk ultramontán voltát bebizonyitani képes.

Ezen nem épen megvetendő pályadij kitüzésekor megjegyeztem azt is, hogy ha bizonyitni nem tudva, pártunkat még is ultramontánnak nevezné valaki, arról a világon minden egyebet felteszek, csak méltányosságot nem.

És ki hinné? a nélkül, hogy a dijra versenyezni csak megkisérteni merészelte volna, akadt egy ember, ki a „Kelet" közelebbi több, különösön pedig idei 14-ik számában egy igen terjedelmes czikket adott közre, melynek legszellemdúsabb variatiója ebben a sokszor ismételt tételben culminál: hogy az udvarhelyi szabadelvü párt „mégis ultramantan! Miért? Mert hát neki ugy tetszik!

Nevezett czikknek egy tétele csekélységemről is megemlékezik, még pedig oly hangon, mely személyemet nemcsak nevetségessé kivánta tenni, hanem becsületemben sértett meg.

Sajtóperrel akartam felelni az (y. v.) aláirással ellátott czikk irójának, azonban még ideje korán reajöttem, hogy emberünk annyira ügyetlenül maszkirozta magát, miszerint kilétét igen könnyü volt felismerni s ezzel egyidejüleg beláttam azt is, hogy vele e téren nincs mit kezdeni.

(y.) (c.) szólok az urhoz! Azt irja, vagy jobban mondva iratja ön, hogy a deczember 31-diki szabadelvü — ön szerint ultramontán, hü hó stb. — pártgyülést Ugron Gábor tartotta meg, hogy abban a vezérszerepet ő és Dáróczy János vitték, hogy a pártgyülésben — egy előbbi tudósitás szerint — alig 15—20 ember vett részt, hogy itt a január 2-iki teendők lettek volna tárgyalva s erre a szerepek kiosztva, hogy itt Daróczy Imre ujból örökös képviselőnek lett kikiáltva stb.

Ha erre azt mondom, hogy ezekből egy árva szó sem igaz, akkor csak nagyon illedelmesen fejezem ki magamat.

Ugron Gábor ur a gyülés megtartásáról általunk mit sem tudott egész 31-dik január délutáni $^{3}/_{4}$ 2 óráig, a midőn magam küldöttem számára meghivót, nem mint pártembernek, hanem mint lapszerkesztőnek.

A gyülésben nem szerepelt mint tényező, hanem csak miután számot adtam a pártnak azon lépésekről, melyeket az önök támadásaival szemben tettünk, inditványoztam köszönet és elismerés megszavazását Ugron Gábor urnak a párt részéről azon hazafias lovagiasságáért, hogy politikai ellenfél létére lapjában helyreigazitásunknak tért engedett, mit a párt egyhangulag elfogadván, szólalt fel Ugron Gábor ur s ekkor is csak annyit, hogy ő egyszerüen csak polgári kötelmet teljesitett akkor, midőn nem tekintve pártérdekre, az igaztalanul rágalmazott fél részére lapja hasábjait megnyitotta, a mit hasonló körülmények között jövőben is kész mindenikért megtenni, de a mely cselekmény nézete szerint kötelesség levén, köszönetet nem érdemel.

Daróczy János, a kinek ön szintén vezérszerepet ajándékoz, a gyülésben meg sem jelent, a mit, ha végre akar járni, megtudhat ön az összes jelenvolt tagoktól, a kiknek száma esetleg nem 15—20 volt, a mint ön ohajtotta volna, hanem meghaladta a 80-at, a mi, tekintve hogy ó év utolsó délutánja volt, épen nem árul valami nagy közönyt el. Számitsa meg csak ön a tagok számát, ha ugy tetszik; a titkár urnál levő jegyzőkönyvben névszerint ki vannak mutatva.

A január 2-diki választás a gyülés alatt szóba sem jött, tehát a teendők sem lehettek kiosztva, ugy a Daróczy Imre örökös jelöltségéről, valamint soha, ugy ekkor sem tétetett emlités.

Csodálkoznak önök, hogy a szabadelvü párt Kassay Ignácznak bizalmatlanságot szavazott, holott azok közül egy sem szavazott reá a választáskor.

Furcsa csodálat! Ön talán hódoló feliratot vár azon szabadelvü férfiak részéről, kik ellene voltak K. I. megválasztatásának akkor, a midőn 50 tekintélyes ellenzéki választó polgárnak szavát adta arra, hogy rendületlenül ellenzéki fog maradni.

Áttérek azonban a személyem ellen mondottakra.

Azt állitják önök a nyilvánosság előtt, hogy nem a kenyéririgység, hanem a cholera alkalmával elkövetett szakértői visszaélésemért kénytelenittettem Udvarhelyről — miután ott bünvádi vizsgálat alatt állok — eltávozni s Kolozsvárra jönni.

Én ugyan kevés képességet teszek fel önről, de mint jogász- és ügyvédtől épen annyi higvelejüséget még sem mertem volna képzelni, hogy az ön törvénytudománya megengedje azon lehetőséget, hogy ha valaki Udvarhelytt egy bünténytt elkövet, elég, ha Kolozsvárra jő, hogy a törvény szigorát kijátszodja, kivált ha oly nyilvánosan jő el, mint én, a bünvádi kereset beadása előtt már nyolcz hónappal megtéve a lépéseket az eljövetelre s eltávozásommal az udvarhelyi „Baloldal" czimü hetilapban közölve, hogy nemcsak Kolozsvárra jöttem, hanem plane, hogy Kolozsvártt a Hid-utcza 14. sz. a. házban lakom.

Ha ön azt nem érti, ahoz semmi közöm; de azt teljes joggal megkövetelhetem öntől, hogy mint ügyvéd, mielőtt valakinek a becsületét, mely még eljátszva nincs, a nyilvánosság előtt bonczkése alá veszi, ha maga nem ért hozzá, kérdezze meg legalább valaki mástól, hogy a törvény meddig engedi meg e tekintetben a kiterjeszkedést büntetlenül?

Mert tegyük fel, hogy az ellenem folyamatban levő vád csakugyan oly nemü volna, a miért okom lenne aggódnom, nem megtörténhetnék-e, hogy a birói itélet bünteleunek találva, ártatlannak nyilvánitana? Ha már a törvény megengedi holmi ügytelen ügyvédnek, hogy itéletet, még pedig elitélő itéletet hozzon a közvélemény előtt a vádlottra a birói itélet kimondása előtt: mivel lenne ön képes később a biróilag ártatlannak talált vádlottnak a nyilvánosság előtt rágalmazott becsületét, tekintélyét és üzletében okozott kárát kárpótolni? Talán azon pár heti, vagy havi tömlöczözéssel, melyet a törvény, mint becsületsértőre, önre mérne?

Ön épen oly jól tudja, mint annyi ezer más is Udvarhelyszéken, hogy sem exdoctorságom, sem pedig az ellenem folyamatban levő bünvádi kereset nem oly természetü, a miért pirulnom kellene, hanem ellenkezően e két körülmény az, a mire teljes életemben büszke lehetek, hanem nem tudja a „Kelet" igen tisztelt olvasóinak igen nagy része, a kik előtt ön igazi ok hiányában ferditésekkel erőlködött megbélyegezni s ezért kénytelen vagyok az egyetlen módot, a nagyon tisztelt szerkesztő ur szivességét igénybe véve, a tényállást a lehető rövidséggel teljes igazságában megismertetni, kijelentve, hogy állitásaimat adatokkal is kész vagyok bárkinek bizonyitani.

Az 1866-ik évben alcsikszéki járásorvos levén, járásomnak számos községében a cholerajárvány kiütött. A betegeket önállóan kezeltem s minden szokásos szert megkisértve, végre bizonyos cseppek összetételére jöttem, melyek — nem tudom esetleg-e — hatásra minden egyéb szert felülmultak, a mit azelőtt alkalmaztam. A járvány megszüntével királyunk ő felségének legmagasabb elismerésében és pénzbeli jutalomban részesültem.

1869-ben, miután a m. kir. cultusminiszterium a tanidő elengedésével nem engedte meg, hogy az orvos-tudori szigorlatokat, melyekre 3 évi belföldi egyetemi és 9 évi gyakorló orvosi magántanulmány utján elkészülve lenni hittem, letehessem hazai egyetemünkön, mire Németországba mentem s itt a bajor királyi erlangeni tudomány egyetemen sikerült a szigorlatokat jó eredménynyel letennem s egyetemes orvostudori oklevelet nyernem.

Visszatérve, már tudori oklevelemmel folyamodtam honvéd-orvosi állomásért, melynek alapján 1871-ik évi julius 13-án ő. cs. és apost. kir. felsége legkegyelmesebben ki is nevezett orvos-tudori czim- és főhadnagyi rangfokozattal honvédfőorvosnak s ezen minőségben szolgáltam a m. kir. 26-ik honvédzászlóaljnál, miről tanuskodnak a katonai schematismusok is, egész 1873-ik év ápril haváig, a midőn gyermekeim neveltetése, czéljából önként szabadságolt állományba kéredzve, felhagytam évi ezer forint biztos fizetésemmel s egy krajczár biztositék nélkül Székelyudvarhelyre telepedtem.

Udvarhely város és vidékének minden osztálya akkora szeretet- és előzékenységgel karolt fel, minőt orvos aránylag nagyobb mérvben soha nem élvezett s a mit meghálálni soha nem fogok tudni, de másfelől ottani ügyfeleim, hogy (y. c.)-nek is igaza legyen, nem mondom, hogy kenyéririgységből, de nem tudom miért, mindent elkövettek arra, hogy életemet minél keserűbbé tegyék.

Szövetkeztek ellenem, becsméreltek minden kigondolható módon s még haldokló betegeiktől is megtagadták, hogy magokhoz hivassanak, kijelentve, hogy velem nem tanácskoznak.

Eközben 1873. év augustus havában kiütött Udvarhelyszéken is a cholera s mint ebben már némi hirnévre szert tett egyént akkori királybiró Tibád Antal ur felszólitott, hogy vállaljak járványorvosi küldetést. Kijelentettem, hogy szivesen, de csak azon feltétel alatt, ha azon kerületbe osztnak be, melyben a járvány legnagyobb mérvben pusztit, hogy saját cseppjeimmel még egy behatóbbb kisérletet tegyek. Biztatott s én épen ilyen értelemben és kikötéssel folyamodtam a belügyministeriumhoz, a miről a ministeriumnál levő folyamodásomból bárki meggyőződhetik. A ministerium minden megszoritás nélkül, orvostudori czim- és hat forint napidij élvezettel azonnal ki is nevezett, mire én a járvány legdühöngőbb fészkét, Almást és Lövétét, néhány mellékfaluval, foglaltam el állandóan.

Miután állomáshelyem Udvarhelyszéktől 3 mértföld távolságban volt, cseppjeimet, melyek nemcsak a csik- és udvarhelyszékiek által voltak nagyon felkarolva, hanem a háromszéki fürdőn időzött vendégek, meggyőződve hatásukról, még Torda-, Enyed- és Kolozsvárra is küldözték, összeállitottam mindkét udvarhelyi gyógytárban s meghagytam, hogy a ki távollétemben keresi, használati utasitással ellátva, vevény nélkül is adják ki a betegeknek, a mit tenni annál jogosabbnak tartottam, mert cseppjeim semmi mérges vagy bóditószert nem tartalmaztak, mint a Barra-féle, orosz és más, a gyógytárakban mindenütt készletben állott cseppek.

Ügyfeleim puszta irántam való emberbaráti szeretetből (jól van-e igy y. c. uram?) távollétemet felhasználva, csepjeimből egy üveggel felküldöttek a belügyministeriumhoz, panasz és egy nem a valódi cseppek leirását, hanem csak kiváncsiságukat kielégiteni szánt rendelvénynyel, mire — a cholera oktoberben megszünvén, — novemberben leérkezett a ministeri leirat, melyben a cseppeknek vénynélküli kiadását eltiltotta. Nem levén szükséges, ez ellen sem felvilágositást, sem kérelmet nem tettem.

Járásomban a gyógykisérletet a járvány egész tartama alatt saját csepjeimmel végeztem s a szék levéltárában levő statistikai adatokból kitünik, miszerint noha a járván az én járásomban volt a legkiterjedtebb, ott szünt meg legelőbb, a legkevesebb halálozási s legnagyobb gyógyulási százalék aránynyal az egész szék területén, a miért Udvarhelyszék bizottmányi gyülése a legszebb elismerést szavazta meg nekem.

Úgybuzgó collegáim látva, hog igy nem boldogulnak, más módhoz folyamodt .

Ugyanis egy igen hosszu és idalomteljes panaszlevéllel elvádoltak a belü miniszteriumnál, hogy én külföldi oklevelem nyomán a tudori czimet bitorlom, a törvény lágos rendelete daczára (megjegyzem, hogy yen törvény nem létezett, hanem csakis egy még 1751-ben kelt udvari rendelet) s k ek ezért legalább is élethossziglani fogságot ám.

A cultusminiszterium ezen h zá áttett panaszra értesitett, hogy az idézett lvari rendelet nyomán a külföldi oklevél nem bir érvényes erővel addig, a mig valame belföldi egyetemen nem nonstrificáltatik, tát nem hogy karóba nem huzatott, de még csal xdoctorrá sem degradált, hanem tetszésemre bizt annak nostrificáltatását vagy abbanhagyását.

Mint szabadságolt állományba, polgári hatóság alatt állva, ezen rendeletre sem főbe nem lőttem magamat, sem pedig még csak annyiban sem akartam daczolni vele hogy a király ő felsége kegyelméhez folyam ltam volna, a mivel biztatva voltam s a ki k, a mint már egyszer tette, hatalmában állot volna ismét megengedni a czim hordozás , hanem hogy megmutassam, miszerint van torságem a hazai egyetemek követelményeinek is eleget tenni, azonnal, azaz még 1874-ik é február hóban lépéseket tettem Pesten, oklevelemnek az ottani egyetemen leendő nostrificására.

S ügyfeleim? . . . Látva, hog ezen törekvésük sem szülte meg a kedvező redményt, sőt népszerüségem és gyógygyakor tom, daczára a tudori czim elhagyásának, nlyet egy, a királybiró hivatalhoz beadott írás li nyilatkozatom szerint, még pár héttel a miniszteri rendelet leérkezete előtt önként lete em, folytonosan terjed és gyarapodik, ujból szesugtak s a hegy megszülte az egeret. Mi án meggyőződtek, hogy az eszmével: diada vergődni, vagy meghalni, nem akarok f hagyni s azon czélból, hogy egyetemi pályár minősitsem magamat, 1874-ik évi oktober hó elején az érettségi vizsgálatot is letette, kapták magokat s ugyancsak 1874. oktobe havában összefábrikáltak egy bünvádi kerese t ellenem s beadták az udvarhelyi kir. törv yszékhez, melyben kérik az 1873. évi augusz s és következő hónapjaiban rendelvény nél l kiadni engedett choleracsepjeimért, tovább az azon idő alatt felszámitott 6 frt napidíjé ugy az orvostudori czim bitorlásáért engem, mint csalót, vagy 10 évi fogságban s nem tdom miben még elmarasztalni. Egyfelől 14 másfelől 8 hó volt szükséges arra, hogy eze rettentő körülmények jóakaró ügyfeleim érzé ihez jussanak s hogy keresetöket ellenem b dják.

Spányik Józse,
sz. áll. m. kir. honvé főorvos.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Csikszék, jan. 22. 176.

(Még egy pár szó a csiki tanitóegylet yében.)

Földes J. urnak harmadfél hét fogalmazódott s e lap tegnapról keltzett számában közzétett harmadfél hasábos viszonválasz" ára kevés mondani valóm van. Ő önmaga teremtette védveit állitja szeml ismertetésem indokaival, melyeket jobbára rott adatokból meriték s eként erőlködik ki tni, hogy nem hü képet adtam. Nem csoda! dicsőség, mely Földes ur paedagogiai talentu iból (à la Minerva feje) kezdte Csikszék felel zeti tanitóságát körülsugározni, csak most f zladozván ködburkából, sokkal ifjabb keletü, ogysem a multat is bederenghetné világával az mindazonáltal kissé meglepő, hogy ter észetszerü tájékozatlansága mellett hogyan gélyezhet „(viszon-)válasz"-ának hihetőséget, mert azt oly generális szakértelemmel diszlő nférfiuról még csak feltenni is ildomtalanság k tartanám, hogy mesterséges kószahirek, lgo pletykák után indulva, hálásabb térre m tó hévvel épitgetné okoskodásának kártyavár . Én, ki apróra ismerem a csikszéki tanitó g ügyeit, ki épen a felekezeti tanitók érde iért nem egyszer és nem egy helytt szállta szóvaltollal sikra, készakarva sem bol nghatnék mellékutakon, hisz ekép tanitói kör ben elégé ismeretes s nem egyszer méltán ó tüntetésben részesült multammal szakitan k.

Hogy a felekezeti tanitók m a Földes ur inditványa előtt elhatározták vol az általános egyletből való kilépést, az sze den szólva: önkényes feltevés; ily gondola Földes ur inditványa előtt egyetlen-egynek m villant meg agyában, ez a leghitelesebb írásból, a felekezeti tanitók nyilatkozataiból ritett tudomásom; az alcsikiakat a tudósitás nban jelzett alanyias szemponton kivül felső pressió tartotta vissza, a más két fiókegyl ből pedig nem öt-hat, mint F. ur tévesen áll ja, hanem 22, mondd huszonkét felekezeti tan ó és csak 15 más jellegü jelent meg és igy F. ur, ha „a kilépés eszméje már a szóban f gó gyülés előtt hatalma alatt tartotta volna kedélyeket", könnyen majorizálhatott volna

---

*) E czáfolat t. irója lapunk f. évi 14-ik számában személyesen lévén megtámadva, nem kivántuk elzárni a védelémre tért; a mit tehát nem tettünk volna meg a pártnak vagy elnökének, méltányosságból megtesszük a magán egyénnek s közöljük nyilatkozatát. Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hogy a szétüllés „nem kevésbé sajnálatos, mint szégyenletes“ volt-e, annak megitélésére etékesebb, mert függetlenebb hangot várok a Földes urénál, a kinek gyülési felszólalásaiban szintugy, mint jelen „(viszon-)válasz“-ából nyilván kiérezhető az, hogy „tudja ő, hová kszél.“

Á ha kedve telik Földes urnak a szakadásba, mely kedvteléstől mellesleg mondva a subjectiv indokot el nem vitathatja; ha előnyösebbnek tartja a megoszlást, mint a netáni hiányos szervezet reformálása mellett az erők tömörítését, amalgamizáljon fris, az általános egyletnél életképesebb felekezeti egyletet, a mi „tettetlen“ egyletünk nem fog a küzdhomokra konyult fővel visszavonulni; a verseny amúgy is üdvös, kivánom, hogy közöttünk is az legyen, mert idevonatkozólag mindig vallott mostan az aláirás.

A állásosságról zengett Lonkayanus szenvelgés és a zársorokat képező panegyricus ömlengés, miután ilyesmiket czáfolat gyanánt nincs kel szemben felhozni, szintén azt bizonyitják hogy „tudja ő, hová beszél.“

Tietesebb méltatásra sem időm, sem kedvem tudom ugy is, hogy a legvilágosabb capacitás sem képes az észlelt elfogultság vastag lakán rést törni.

Non quis, sed quid.

Helyreigazitás.

A „Magyar Polgár“ tegnapi számában a „Városi közügyek“ czimü rovat t. referense jónak látj igénytelen személyemmel gunyt üzni. E jót készséggel elösmerem s tisztában vagyok azzal, hogy a ki a közélet terén működik, annak efélére mindig készen kell lenni. Azon jót azonban, hogy személyem rovására ferditsen bátor vagyok kétségbevonni s épen ez ok irit arra, hogy a következő helyreigazitó nyilatkozatot tegyem.

Tiffer Ferencz urnak azon inditványára, hogy a Károlina-kórház ügyének alapos tanulmányozáért, a város igényeinek sikerre juttatásáért a bizottság jegyzőkönyvileg köszönetet szavazzon a tekintetes tanácsnak: megjegyeztem hogy ez inditványt nem látom indokoltnak, mert ez ügyben a representatiokat nem a tanács, hanem a városi közgyülés tette s ily tulajdonkép önmagának szavaz köszönetet.

Lefölebb tehát annak volna értelme, ha azon egynek, ki ez ügyet tanulmányozta, a feliratolt fogalmazta, mondhatunk köszönetet. Közismert dolog, hogy ez egyén a polgármester ur, kivel szemben én, ha valami jó munkát végzett, kész voltam s vagyok mindig elismeréssel adózni, a mint ennek egy közelebbi alkalommal is a városi közgyülésben bizonyságát adtam, midőn egy más ügyben az én inditványomra szavaztatott neki köszönet. A tenforgó ügy kitisztázásában azonban sem a mostani tanács, sem ő nem kezdeményezők, hanem a sokat ócsárolt régi tanács és communitás. Ugyanis a régi tanácsnak azon előterjesztése alapján, hogy a Károlina kórház a városi gyógyköltség czimén 800 frt 53 krt követel, a régi communitás 1873—139. jegyzőkönyv száma alatt, midőn e követelés utalványozást elrendelné, utasitotta az egészségügyi szakosztályt, hogy Jakab Elek képviselő ur közreműködésével, tanulmányozza e kérdés multját, tegyen tüzetes előterjesztést.

Apolgármester urnak tehát azon állitása, hogy a régi communitás e tárgyban mulasztást követett volna el, valamint az is, hogy a régi tanács annyira szem elől tévesztette volna a város érdekeinek védelmét, hogy 11,000 frtra már tényleg utalványozott is, a történeti igazsággal ellenkező. Hogy további lépések ez ügyben akkor nem történtek, annak egyszerü oka az, hogy a régi communitás és tanács pályafutását bevégezte s helyet adott az ujnak. Hogy az uj aerában a polgármester ur kezébe vette ez ügyet s alapos tanulmánya tárgyává tette, készséggel elösmerem, de ez elismerést teljességgel nem tartom azzal indokolandónak, hogy a régi communitást s tanácsot, mely e tárgyban mindaddig, a mig le nem lépett, kötelességét teljesitette — most a midőn már nem is ádheti magát — sárral dobáljuk s érdemeinek koszorujából azt a pár levelet is, a mit munkásságával szerzett, homlokáról letépjük, csak azért, hogy annál ragyogóbb szinben tünjön fel az uj. A réginek is voltak erényei s hibái, épen ugy, mint a hogy vannak a mostaniak is.

Ezek voltak azon indokok, melyek kötelességemmé tették, hogy az inscenirozott tüntetés ellen felszólaljak s a t. referens ur engedelmével ezután is követni fogom meggyőződésem szabadságát s kifejezést fogok adni annak akkor is, ha a t. polgármester ur velem szemben oly kifejezésekre engedi magát ragadtatni (mint most történt), melyek egy polgármester szájában a városi közgyülés szine előtt, nem illők s a közgyülés magas méltóságával nem egyezők.

Kozsvár, 1876. jan. 28.

Szász Domokos,
városi képv.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 28. 1876.

— **A. m. kir belügyminiszternek** folyó évi 1759. sz. alatt kelt körrendelete valamennyi törvényhatósághoz. A jászberényi királyi törvényszék által egy lopási bünügyben tartott végtárgyalás velem hivatalosan közlött jegyzőkönyvéből az tünik ki, hogy egymással álnok szövetségben levő egyének a vásári kártyajátékot („hol a veres“? vagy „három kártyajáték“) és a gyüszüjátékot az ország némely helyein engedély nélkül, másutt rendőrhatósági engedélylyel, sőt néhol illetéktelen közhatósági közegek, nevezetesen csendbiztosok és pénzügyőrök által kiállitott engedély mellett mesterségképen, kenyérkeresetül üzik, bebarangolva az ország nagyrészét. Minthogy ezen játékok, különösen, a háromkártya játék, mely magábanvéve is alkalmat ad a gyors nyerésre és pedig a kártyavető javára, az 1791 évi. XXXI. t. cz. által tiltott játéknemek közzé sorozandók; ezenfelül a kártya-vagy gyüszüvető és a szinleges játszók közti csalárd összeköttetés folytán a csalási büntett tényálladékát is rendszerint magokban foglalják: ennélfogva felhivom a törvényhatóságot, hogy rendőri közegeit utasitsa, mikép a fentebbi játékokra nézve eddig netán kiadott hatósági engedélyeket érvénytelenek tekintvén, az ily játékosokat legott tartóztassák le, s megfenyités végett az illető birói hatóságoknak szolgáltassák át. Kelt Budapesten, 1876. évi január hó 20-án.

— **Köszönetnyilvánitás.** Graef Ede altábornagy ő nagymélt. a városról történt eltávozásakor a lövölde egyletről is megemlékezvén, annak két 50 frtos lövölde részvénytajándékozott, mely nemes adományáért ő nméltnak egyletünk nevében hálás köszönetet nyilvánitunk. A lövölde egylet ig. választmányának megbizásából. Kolozsvártt 1876. jan. hó 27. Gr. Eszterházy Kálmán, elnök. Dobál Antal, titkár.

— **Tamássy József** ur, ki makacs rekedtsége miatt párszor a már kihirdetett előadásokon sem énekelhetett, holnap szombaton „Nagyapó“-ban fog ujra fellépni; vasárnap „Csikós“ adatik utolsó előtti felléptéül; utolsó fellépteül és jutalomjátékul Tóth Edének annyiszor és még sem elég sokszor ismételt remek népszinmüve a „Falu rossza“ — fog szinre kerülni, a mely ezuttal is — talán már 20-ikszor — bizonyosan zsufolt ház előtt kerül szinre Körünkből a tisztelt vendégmüvész M.-Vásárhelyre megy, hol már várva várják.

— **Szinházihirek.** Humann Erzsi köztetszésben részesülő vendégünk, ma pénteken „Fra-Diavló“-ban debuttiroz, február elsején „Büvös vadász“-ban s azután még egy más operában is fel fog lépni. Traversz István makacs rekedtsége miatt „Tell Vilmos“ szándékolt második előadása későbbre marad. „A Kintornás család“ első előadása szombathoz egy hétre február 5-ikére tüzetett ki, másnap ismételni fogják. Fauszt tragoedia 3-ik előadása február 2-án lesz. E Kovács Gyulával a czimszerepben.

— **Errata.** A „Gyulai“ emlékszoborra adakozók névsorában a következő sajtóhibák történtek: 2 „Décsei“ helyett „Décsi“ van szedve. 2. „Farnos“ helyett „Farkas“ 3. „Széki Miklós“ helyett „Széki Mihály“ 4. „Olasz Károly“ helyett „Olatz Károly“ 5, „ifj. Elekes Károly“ neve után pedig hibásan áll 2 frt, mert csak 1 ftot adott.

— **E. Kovács Gyula** utolsó fellépte és jutalomjátéka január 26-án volt a marosvásárhelyi szinpadon. „Don Caesar de Bazan“ került ez alkalommal szinre, melyben E. K. Gy.t ismét egyik force szerepében tisztelhette a szép számmal összegyült közönség, mely minden felvonás után ötször hatszor hivta ki, és hatalmasan megéljenezte szeretett vendégét. Az egész előadás igen szépen sikerült. Alkalmi költemény, virág s egy „szerény emlék“ jutalmazá derék vendégünk kitünő játékát. A—s.

— **A „Hermannstädter Zeitung“** irja: Báró Bánffy Dezső, Belsőszolnokmegye főispánja, hajdani politikai ellenfeleiről sehogy sem tud megfeledkezni. Igy Bányay József szolgabiró ellen, a ki Torma Károly megválasztatása mellett s ellenjelöltje, az akkor baloldali Bánffy Dezső megbuktatására, a Deákpárt érdekében, sikerrel buzgólkodott, 1875-ben vizsgálatot indittatott. Ezzel azonban nem tudott neki ártani, mert a megyegyülés 1875. deczember 29-én a szolgabirót a vizsgálat alól egyhangulag felmentette; de a gyanusitások alaptalansága meg nem vizsgáltatván, annyira sarokba szoritották, hogy — Hatfaludy Józsefnek, a főispán kegyeltjének helyet csinálandó — le kellett állásáról mondania. A fáma már akkor rebesgette, hogy ki számára üresitik a helyet és ime 1876 jan. 15-én a főispán fentnevezett kegyeltje a megürült helyre helyettes szolgabiróul kineveztetett. Ez eljárás az összes tisztviselőknél nagy visszatetszést szült s habár értik is azt, hogy a volt Deákpárti emberek némi mellőzésben részesülnek, de azt sehogy sem érthetik, hogy a gyanusitások alapos vagy alaptalan volta felett határozat nem történt. Az ily eljárás a megyei bizottság tekintélyét nem fogja emelni soha.“ Igy ir a Hermannstädter, legyen felelős érette.

— **A Kisfaludy-Társaság** f. hó 26-ikán tartott zárt ülésén tagoknak megválasztattak: Beöthy Zsolt (valamennyi szavazattal,) Tóth Ede, Dömötör János tanfelügyelő és Balázs Sándor szótöbbséggel. Elnöknek megválasztották: Lukács Móriczot, alelnöknek: Gyulay Pált, titkárnak: Greguss Ágostot, másodtitkárnak: Beöthy Zsoltot. A gazdasági bizottság tagjainak: Arany Lászlót, Vadnai Károlyt és Zichy Antalt ujra, egyhangulag. Pénztárnoknak: a földhitelintézetet, ügyvédnek Hinka Józsefet. A pályázatok közül a szónoki beszéd jutalmát (50 arany) a „Toldy Ferencz“ szerzőjének itélték; a költői beszély pályadiját (szintén 50 arany) az „Egy szép asszony“ irójának. Ez évre uj pályakérdés lesz: humoros vagy komikai kisebb beszély, jutalma huszonöt arany. Szintén ez évben telik le a „regény elméletére“ kitüzött száz aranyos pályakérdés határideje. A febr. 6-diki nagygyülésen Greguss tart emlékbeszédet Toldy Ferencz fölött, Gyulai Pál „Esztendő végén“ czimü költeményt, Rákosi Jenő pedig „Hamlet“ és „Ophelia“ czimü értekezést olvasnak föl.

— **Bismarck hg fiának szerelme.** Pár hónappal ezelőtt a külföldi lapok azon hirt közölték, hogy gr. Bismarck Herbert, a német kanczellár fia, olaszországi utazása alkalmával, melyben a király kiséretében volt, halálosan beleszeretett Taverna olasz grófnőbe. A fiatal gróf azóta mindent elkövetett, hogy a grófnő szivével együtt annak kezét is megnyerhesse, de e czélja hajótörést szenvedett, mert a grófnő katholicus, a Bismarck család pedig tudvalevőleg evangelikus. Egy berlini lap szerint az öreg Bismarck a legrafinirozottabb módon ki tudta eszközölni, hogy fia három hónap óta nem láthatta a grófnőt.

— **Türr Garibaldinál.** Türr István tábornok, ki jelenleg Flórenczben időzik, meglátogatta az ősz Garibaldit s átadta neki egy diszes albumban a Ferencz-csatorna terveit. — Mint ismeretes, Garibaldi mostanság igen élénken foglalkozik a Tiber szabályozásának eszméjével, s Türrtől az ajándékot igen kedvesen vette. Türr február 24-én fog visszatérni Budapestre.

— **Hugó Victor életmódja.** Az ujabb párisi senátorválasztás alkalmából a nagytehetségü franczia költő nevét ismét mindenütt emlegetik s foglalkoznak háztartásával, életmódjával. Hugo Victor jelenleg a Rue de Clichy-n lakik, 21-dik szám alatt, a második emeleten. Alatta az első emeleten lakik menye; Charles Hugóné, gyormekeivel. Különösen fölemlitendő a lakásból a szalon, mely bevégzett izléssel rendezve csak az által tünik fel némileg idegenszerünek, hogy egyetlen kép sem található benne, sem zongora. Hugó korán kel. Hét órakor már talpon van; télen és nyáron egyaránt hideg vizben megfürdik, mely után lakásának minden szobáját a leggyorsabb lépésekben járja át. E séta után hozzá lát a munkához és féltizenkettőig dolgozik, mikor a reggelizés kezdődik. — Reggelizni rendesen unokáival szokott; György ül jobb felől, János balfelől, anyjuk pedig szemben az ősz költővel. — Unokáit rendkivül szereti. — Evés után négy óráig ismét szakadatlanul dolgozik. Majd sétálni megy egyedül; ha némelykor elfárad, felkapaszkodik egy-egy omnibuszra s elmerül gondolataiba, nem is tudva hova viszik. Barátai beszélik, hogy a hirneves költőnek gyakran ez utazás alatt korülnek a leggeniálisabb gondolatai. Ha jó darabig vitte a társaskocsi, ismét egy másik után néz, mely hazaszállitsa. Étkezni igen jól szokott. Vendégei mindig vannak, hanem kis unokái azért sohasem hiányzanak asztalától. Ebéd után fogadja a különféle látogatókat. Tizenegy órakor mindig lefekszik. Napja oly pontosan van beosztva, mint a Kanté s rendes életmódjától egy vonalnyira sem tér el, még az akadémia üléseinek kedveért sem. Tizennyolcz évig levén távol, az akadémiában régi barátai közül keveset talált és ez az oka, hogy mostanában ritkábban jelen meg a „halhatatlanok“ közt. Mindössze kétszer látták, jelesül mikor ifj. Dumasra és mikor Jules Simonra szavaztak.

— **Jó gyomor.** A pozsonyi őrültek házában a napokban egy őrült halt meg, kinek gyomrában 1841 darab, mintegy 12 fontnyi emészthetetlen tárgyakat találtak. A szerencsétlen különös előszeretettel viseltetett a csizmaszegek iránt, de ezek hiányában a gombokat, kavics és üvegdarabokat sem vetette meg.

— **Egy amazon** Herczegovinában. A véres drámában, mely a herczegovinai hegyek közt előadatik, egy uj mulattató elem lépett fel: az emanczipált nő. Nem is amerikai, hanem csak hollandi nő, de ezért nagyon meg van emancipálva. Hősnő akar lenni, mint a legutóbbi lengyel felkeléskor annyit emlegetett Pustowojtoff kisasszony, csak az a baj, hogy ez idő szerint még nem találta meg: Langievicét. Utazásának indoka ellenállhatatlan epedés, de az epedés czélja nagy titok, melyet amazonunk rendkivül gondosan őriz. Markus k. a.-nak nevezi magát. Törökösen nyergelt dalmátiai gebén nyargalva jött be Ragusa felől a felkelő tartományba. Szüzi övében gyöngyházzal kirakott szép revolvert viselt, ezüst markolatu handzsárszerü kard libegett le sötét öltönyéről, süvege alól dús szőke fürtök omoltak alá. Mikor a felkelők első csapatát meglátta, teli marokkal pénzt szórt közéjök e szavakkal: „Nesztek hősök, kergessétek el a törököket, segitek majd a mennyire karom elér.“ Tagadhatlan, hogy e beszédben sok a lelkesedés, de annál kevesebb a logika. Mert a pénz nem hogy eltaszitó hatást gyakorolna a törökre, hanem épen ellenkezőleg. És a kisasszony keze se ér nagyon messzire. Hanem a pénzszórás azt vonta maga után, hogy a naiv, lobbanékony szabadság-harczosok, mikor e nő hirét vették, őt valami telt pénzes zsáknak képzelték, a melyben csak kaparászni kell és megkapni mindent, a mit egy délszláv felkelő csak kivánhat. Természetes, hogy ebből az illusióból hamar fognak kiábrándulni, mert a hollandi pénzes-zsáknak is van ám feneke. Egyelőre nem tudjuk, hogy Markus kisasszonyból egy második Pustowojtoff; vagy plane egy orleansi szüz növi-e ki magát, de kivánatos volna, hogy ez a remek kaland dicstelen véget ne érjen valamelyik török-háremben.

— **Császári krónika.** Egy franczia lap azt a fáradtságot vette magának, hogy kiszámitá, hány császár és király uralkodott a világtörténelem szerint különféle népeken. E számitás szerint 2540 császár és király 64 népnek állott élén s e 2540 uralkodó közül 299-et megugrasztottak, 64 leköszönt, 20 öngyilkos volt, 11 megőrült, 100 csatában esett el, 123-at fogságba hurczoltak, 25 vértanu halált szenvedett, 151-et ledöftek, 62-őt megmérgeztek és 108 a vérpadon adta ki lelkét. „S még mindig akadnak trónkövetelők“ — jegyzi meg a „Siécle“ egy hamisat pislantva Chislehurst felé.

— **Apró hirek.** Böhm Henrik, az egyesült államok legidősb lelkésze, közelebb hunyt el, száz éves korában. — Raguzai kereskedők diszajándékot küldtek a herczegovinai fölkelő vezéreknek, legujabb győzelmeik alkalmával. — A bécsi rendőrség dr. Levyschon Arthur, németországi hirlapirót, ki egykor a kölni lap párisi tudósitója volt, kiutasitotta Bécsből, mivel egy magdeburgi lapba kiméletlenül irogatott Ausztria ellen. — A pápa menyasszony-unokahúgán, Mastai Jozefa grófnőn az a malheur fog történni: hogy kénytelen lesz polgári házasságra lépni, lévén az Olaszországban kötelező; Sinigagliában fog megtörténni s azután lesz az egyházi esketés a Vatikánban. — Dalmady Győző, ismert költőnk 19 éves húga, Laura, elhunyt s e hó 20-án helyezték őrök nyugalomra, Érsekujvártt. — Gróf Zay Ferencz elhúnyt, élte 47-ik évében, Döblingben. — A királyné jövő hétfőn utazik el Budapestről Bécsbe. A király is nemsokára elutazik a fővárosból. — Suhajda Ferencz, az első hazai takarékpénztár pénztárnoka, Budapesten meghalt. — Fiumében magyar elemi iskolát állitanak fel fiuk és leányok számára, kizárólag magyar tanitókkal és tanitónőkkel.

A szerkesztő postája.

— B, L. urnak B.-Hunyad. Szivesen veszünk öntől ilynemü czikkeket, de a jelenleginek nem tehetjük minden állitását magunkévá.

— Csikszékinek. Megjelenik.

— G. K. urnak Segesvártt. Nem lévén a dolgokba avatva, ily kényes ügygyel ellenségünknek sem kivánunk ártani.

— Dr. N. F. urnak Deés. Magyar nyelven kérjük.

— M. J. urnak. Kr. Megtörtént-é a leltározás?

KÖZGAZDASÁG.

A méter-mértékek

gyakorlati alkalmazására vonatkozó megállapodások.

(Közzéteszi a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara.)

(Folytatás.)

A kőolaj, ha nem amerikai, 100 kilogramonként, tiszta göngysulyban, a hordót hozzáértve, tulsuly nélkül: az amerikai kőolaj ellenben 100 kilogrammonként körülbelől 150 kilogrammos, teli hordókban (Barrels) 20 százalék göngysuly mellett árultatik.

Az olaj 100 kilogramonként árultatik. Ha más kikötve nincs, a szállitás ingyen hordóval történik, a kimutatott göngysuly megtéritése mellett.

Az átadásra szánt hordóknak jó karban kell lenniök és elegysulyuknak a 700 kilogramnál többre nem szabad terjedni.

Hordónkint 50 dekagramm felsuly adandó.

A szesz literenként árultatik, és pedig minden száz liter egy százalék egyenlő a Tralles-lángmérő szerint 100 literszázalékkal.

Az ár legalább 75 Tralles szerinti százaléknyi lángtartalom után értendő.

A szállitásoknál eddigelé használtatni szokott hordók helyett ezentul 500—750, vagy a mi legczélszerübb, 600 liternyi tartalmu hordók alkalmazandók.

A bor ára a nagyban való kereskedésben hektoliterenként jegyzendő, mig a termelőnél való közvetlen bevásárlásoknál az eddigi akós ürmérték helyett 50 litert tartalmazó hordók lennének használandók. — Az eddig használt kocsihordó helyett pedig 700 liternyi tartalmu hordók használása ajánltatik.

A sör ára hektoliterenként jegyzendő a serfőzők, illetőleg serfőzdék által, a fogyasztásra nézve pedig 200 liternyi tartalmu hordók használása ajánltatik.

Italmérés.

A bormérésnél mint legkisebb mértékegység 20 centiliter lenne elfogadandó. — A mérési ár egy liter után határozandó meg; az 50 centiliternyi mértéknek alkalmazásán kivül azonban az ár meghatározása a 20 centiliter többszöröse után sincs kizárva.

A palaczkborok eladásánál kizárólag csak 70 és 35 centilitert tartalmazó palaczkok használandók.

A boros poharak 1 liter, 0.5 és 0.2 liter mérték szerint készittessenek, még pedig ugy, hogy a helyesen mért folyadék szine és a pohár széle között

1 liternyi pohárnál legalább 20 milliméter
0.5 „ „ „ 15 „
0.2 „ „ „ 10 „

szélességü tér (felülmérték) legyen.

A seres poharak 1 liter, 0·5 liter és 0·3 liternyi nagyságban készittessenek, és a mérték határa egy centiméter hoszszu, a pohár felső szélével párhuzamos vonással maradandólag és elválaszthatlanúl jelöltessék meg, de a vonás és a pohár széle közt

1 liternél legalább 20 milliméter
0.5 „ „ 15 „
0.3 „ „ 12 „

szélességü tér legyen.

Az italmérésekben mértékül használt palaczkok úgy készittessenek, hogy a helyesen mért folyadék szine a palaczk nyakának félmagasságán felül ne érjen.

Kivétetnek ezen szabály alól a finom borral töltött palaczkok, melyeket a termelők erősen bedugaszolva, lepecsételve vagy más alkalmas tartós módon elzárva, a termelő jegyével ellátva, hoznak forgalomba.

Azon ivó poharak, melyek a palaczkok mellé (service gyanánt) adatnak, mértékeknek nem tekinthetők, hanem csak azon nagyobb poharak, melyekben az ital palaczk nélkül kiszolgáltatik.

A vendéglős, illetőleg korcsmáros, a rendőrséggel szemben felelős a mértékek helyességéért; miért is a hiányos vagy ezen szabályzat határozatainak meg nem felelő mértékeknek elkobzásán kivül még 100 frtig terjedhető pénzbirsággal fenyithető.

A boltokban, gyárakban vagy magánosok birtokában levő üvegedényekre jelen szabályzat nem terjed ki.

(Folytatása következik)

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Januárius 27-én 5% Metaliques 6875 frt Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 73.75 frt. 1860-iki államkölcsön 112.80 Bankrészvények 886.— Hitelrészvények 190.50 London 114.35. frt. Ezüst 10490. Cs. kir. arany 541 ½ — Napoleond'or 919 ½, 100 mark német ér tékü 56.75

Urbéri kötvények: Magyarországi 76.25 Temesvári 75.75 Erdélyi 7625 Horvátországi 80.—

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

Korcsolyák

A világ minden nagyobbrendü korcsolya-egyletektől elismert, **amerikai Halifax,** és többféle más szerkezetü korcsolyák kaphatók nagy választékban

a Csapó Sándor nagy bazárjában.

Van szerencsém a n. é. t. cz. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint Kolozsvártt a

Csapó Sándor czégnél

egy vasbutor raktárt

állitottam, hol is gyártmányaim a legjutányosabb árak mellett nagy kiválasztásban kaphatók.

Bécs, 1876. január hó.

Kitschelt Ágoston örökösei,

a bécsi, londoni, párisi és müncheni kiállitásokon 23 kitüntetésben részesült vasbutor gyáros és cs. k. udvari kiállitó.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. 234. — 1876. (31) (1—3)

Hirdetmény.

A kolozsvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, miszerint Balás Sándorné Bognár Vilma és társainak, a kolozsvári 133 sz. telekjegyzőkönyvben 6, 8, 9, 11 r. sz. 4539, 6807, 7106, 7535 h. r. sz. a. foglalt ingatlanaiknak önkéntes árverés útjáni eladása, mai napon vevők hiánya miatt nem sikerülvén, az árverésre a felek kéréséhez képest, egy ujabbi határnap:

1876. február 26-kának délelőtt 9 órája tűzetik ki,

s akkor az árverés alólirt telekkönyvi hatóságnál meg fog történni.

A kolozsvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1876. január 26-kán tartott üléséből.

BIRÓ PÁL, elnök. JÓNÁS SÁNDOR, jegyző.

Nem hivatalos.

(30) (1—3)

A **Hartel**-féle piskii vasut-állomási

vendég-fogadó

italárulási joggal, több évekre

haszonbérbe

adandó.

Bővebb felvilágositással szolgál **KIRINYI LAJOS** Brádon, Zarándmegyében.

Pipere szappan

és

Stearingyertya.

Van szerencsénk a tisztelt közönségnek szives figyelmébe ajánlani honi gyártmányainkat, a mely valódi jósága — finumsága — de egyszersmind jutányos áránál fogva, a versenyt bármely bel- és külföldi gyártmányokkal szemben bátran kiálja. (23) (4—6)

ÁRJEGYZÉK:

PIPERE szappanokról:

1 eredeti csomag	3	darabból	legfinumabb különbféle szinekben	. . .	30 kr.
1 doboz	6	„	„ dtto	. . .	50 kr.
1 „	6	„	„ Mosaik	. . .	50 kr.
1 „	12	„	„ keserü mandula nagy	. . .	60 kr.
1 „	12	„	„ dtto kisebb	. . .	40 kr.
1 csomag ½ kilo	5, 6, 8, 12 és 16	darabból	cocusdio szappan	. . .	30 kr.

Továbbá:

Ajánljuk saját gyártmányu I-sö rendü **Stearin-gyertyáinkat** a legfinumabb Stearinsavanyból előállitva detail ára:

560 gr. az-az 1 bécsi font. 4, 5, 6, 8 as 1 csomag . . . . . 57 kr.
500 gr. az-az 1 vám font. 4, 5, 6, 8-as 1 „ . . . . . 51 kr.

ugyszinte mindenféle templomi, kocsi-lámpa- és karácsonyi gyergyáinkat.

Kaphatók: Kolozsvárt **VOGEL KÁROLY** urnál, magyar és hid-utcza szegletén lévő **fűszerüzletében.**

Az első Erdélyi Stearingyertya és Szappangyár.

Épen most jelent meg s

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt

kapható:

Gyors számoló.

Leggyakorlatibb kézikönyv a régi mértékeknek és sulyoknak métermértékekre és viszont főbeli átszámitására.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által ajánlva.

Kiadja BENEDEK LAJOS

Második kiadás.

Ára 60 kr. Postán küldve 66 kr.

TÁBLÁZATOK

a régi mértékeknek uj méter-mértékekre és viszont való átváltoztatására és az árak átszámitására.

Hivatalos kútfők alapján.

Második bővitett kiadás.

Ára 20 kr.

Tartalom:

1. Az uj mértékek felosztása és elnevezése.
2. Bécsi öl, láb, hüvelyk és vonal átváltoztatása méterekre.
3. Méterek átváltoztatása bécsi öl, láb, hüvelyk és vonalokra.
4. Ezeknek árátszámitása I. II. III. IV.
5. Bécsi rőf átváltoztatása méterekre.
6. Méter átváltoztatása bécsi rőfre.
7. Ezeknek árátszámitása I. II.
8. Bécsi mérő átváltoztatása hektoliterre és literre.
9. Liter és hektoliter átváltoztatása bécsi mérőre.
10. Ezeknek árátszámitása I. II. III. IV.
11. Liter és hektoliter átváltoztatása bécsi kupa és akóra.
12. Bécsi kupa és akó átváltoztatása liter és hektoliterre.
13. Ezeknek árátszámitása I. II. III. IV.
14. Bécsi font és lat átváltoztatása kilogramra.
15. Kilogram átváltoztatása bécsi font és latra.
16. Ezeknek ár átszámitása I. II. III. IV. V. VI.

Erdélyre nézve különösen fontos:

17. Erdélyi véka átváltoztatása hektoliter és literre és viszont
18. Erdélyi veder átváltoztatása hektoliter és literre és viszont.
19. Táblázat a tűzifának köbméterekbe való kirakására.

Ára **20** kr. előre beküldendő **22** krért bérmentesen küldetik meg.

birtok rendezésről

az ERDÉLYI részekben.

AJÁNLVA

az erdélyrészi-képviselők és a kereskedelem-, ipar- és föld-mivelés-ügyi miniszter figyelmébe

az Erdélyi Gazdasági-Egylet egy tagja által.

Ára 60 kr.

MOKÁNY BERCZI

naptárának

III. kiadása.

Számos képpel s képtelenséggel

Ajállat!

Abrincs, görhes asztronomus!

Mert csak **ez** a naptár, **ez!**

Abczug annak, a ki ennél

Más kalendárjomot vesz!

Ára **csak kilencz** hitvány **piczula!!**

Ez a harmadik sütet!

Nem kólozok.

Czurukk ezen gyanusitás-al!

Bizonyitsa ezen elöljáró beszédem, mely itt hátul jelen meg

Ezt vegyed fontolóra oh magyar, ha a kilógrámtúl nem lódult még meg az itíleted.

Tartalom!

1. Naptári rész. A hónapokhoz való rigmusokat Esvány és Sanyi urambátyámék elösmért tálentomának szüleményei. 2. Jordán kalandárjom.— 3. Ki vagyok én? Életmázolat a természet után (Előadja uri magam). 4. Kóbitúl a Régikáig, 5. Kilépek az íletbe (Csihaj világ). 6. Éjjeli stikkek. 7. Extra konczert darabok (czupász). 8. Befejezés. 8. Mümelléklett. Mokány Berczi saját kezeirása (autogramm) 9. Tudományos felolvasás a „blattról" — Carto-graphologicus előadás.— Tartja a budai szeretet kávéház dísztermében B. Cartesius Bizay. 10. A drukkról. Tudománosz fölolvaszász. Tartotta a „Két Huszár" hátulszó szpillezimmerjében felállitandó szent Medárdlius-szobor alapjának javára Mohácsi bácsi, a kalabriászi nemesz lovagrend elszö rendü tisztje, a tudománosz makaódemia rendesz vasztagja, az egyiptomi nemzeti Pharao-Banknak titkosz igazgató-tanáczosza, ész a többi. 11. Pojézis. 12. No még egy pár laskamorzsa.—

Rendkivül fontos az álarczos bált látogatók részére!

A Párisi „Bureau de littèrature technique à Bâle" kiadásában megjelent:

„**Les modes frangaises** etc." 30 szinezett lap a népek viseleteiről a 13. századtól e század elejéig. Egy egy lap ára 1 frt.

„**Haute Nouveauté de Paris.**" 10 szinezett lapon.— A Párisi álarczos bálakoni kiválólag kitünt érdekes jelmezcsoportozatok ábrái.— Ára 2 frt 70 kr.

„**Costumes de fantaisie pour un bal travesti**".— Dessins inédits de A. Grévin. Paris.— Grévin, e hires franczia müvész, örökvidám tolláról 24 bájos hölgyalakot állit elő remek jelmezekben. Diszkötésben 9 frt 40 kr.

„**Album de travestissements élégants.**" Dessins inédits de Compte-Calix. 15 lapon a legelegánsabb s mult évben Párisban feltünést okozott jelmezeket ábrázolja.— Ára 3 frt 80 kr.

„**Second album de Travestissements nouveaux.**" Paris. 12 remek jelmez csoportozat müvészieszen összeállitva. Ára 2 frt 70 kr.

„**Zur Geschichte des Costüme**" nach Zeichnungen von W. Dietz etc. 34 lapon népviseteket ábrázol. Ára 4 frt 44 kr.

Ezeken kivül nagy választékban vannak **jelmez minták** 30 krtól, 1 frt 20 krig.

Pénzküldeményeknél a könyv árán felül még 10 kr. mellékelendő a fuvarlevél és csomagolásért.

Erdélyi nagyobb képes naptár

1876-dik szökő évre.

VII-dik évfolyam.

A méter mértékek ismertetésével és áraival.

A magyar ministerium s a Királyhágón inneni részek pazügyi, törvénykezési és közigazgatási stb. hivatalok

teljes tiszti czim- és névtárával

s gondosan szerkesztett kolozsvári kalauzzal látva.

Ára 60 krajczár.

Postán küldve 66 krajczár

Irodai fali naptár 1876 évre.

Különösen hivatali használatra

Katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita- naptárral, bélyeg- és illeték-táblákkal, s a Királyhágón inneni részek (Erdély) törvényszékeinek és járásbiróságainak táblázatos kimutatásával.

Ára 30 kr.

Postán küldve 32 kr.

Gazdasági zseb-naptár

1876-dik szökő évre.

XVI-dik évfolyam.

Szerkesztő tulajdonos **Kodolányi Antal.**

A 12 hónapra szóló teendők és naplók külö-külön füzetével, jegyzék alakban, csinosan angol vászonba kötve és irónnal ellátva.

Ára 2 forint.

A büntettek és büntetéseik.

A büntetőjog különös része. Tekintettel az ujabbkori törvényjzásra és hazai törvényjavaslatunkra. Irta: Dr. Schnierer Aladár. Ára 3 frt.

Az ördög párnája.

Énekes népszinmű 3 felvonásban. Irta TÓTH KLMÁN. Ára 40 kr.

A BANKÜGY.

Irta gr. LÓYNAY MENYHÉRT. Ára 3 ft.

Emlékhangok a székelyföldről.

Irta dr. DOBRÁNSZKY PÉTER. Ára 1 ft.

A magyar költészet kézikönyve,

a mohácsi vésztől a jelenkorig vagyis az utóbbi negyedfél százd kitünőbb költői életrajzokban s jellemző mutatványokban feltüntetve Toldy Frencz által. Második, átdolgozott kiadás. Ára az öt kötetnek 10 frt.

A mindennapi életből.

A nőknek. Rusz K. Moleschott, Doebereiner s mások után irta E Beniczky Irma. Ára a 2 kötetnek 80 kr.

(490) (9—12)

Csak **50 krral,** mint egy eredeti **sorsjegy** árával nyerhetni **1000 dr. aranyat** valóságos arany pénzben.

Ezen **Bécs** város **tanácsa** által a szényalap javára szervezett kisorsolás tartalm **1000, 200, 200, 100, 100,** arany **100, 100, 100** ezüst forint **3 bécsi községi sorsjegy,** mek főnyeremény **200 000 forint,** és több mü- és érléktárgyból álló nyereményt aranyból és ezüstből, összesen

3000 nyeremény **60,000** frt. értékkl.

A húzás a tanács ellenőrzése mellett 1876. évi február 29-kén lesz.

Vidéki megrendeléseknél a pénz bérmentes beküldése s 40 krnak mellékelése kéretik a sorsjegyek, s annak idejében nyeremény-lajstrom bérmentes átküldhetése végett.

A cs. kir. kereskedelmi bank váltóirodája ezelőtt **Sothen Ján. C.**, Graben, 13.

E sorsjegyek kaphatók még

SIGMOND TESTVÉREK általs

Kolozsvárt.

(504) (16—

KEDVES MULATSÁGOT

nyújt a hosszu téli estéken ifjunak és vénnek egyaránt a

NÉVNAPI AJÁNDÉKNAK

is alkalmas és kedvelt

Élő kerék (Zoetrope)

Szerkezete nagyon egyszerü. A készülék könnyen forgatható hengeralaku részébe, mely végig réslyukakkal van ellátva, s egy talapra van alkalmazva, különféle komikus képeket teszünk be, melyek, miután a hengert forgásba hoztuk, megelevenedve tárulnak szemeink elé.

Többek közt látjuk, a mint egy szemfényvesztő 10—15 gyöt dobálva ritka ügyességgel játszik; a mint a mézet lopó medvét a méh körüldongják, az érdekes utazást a holdba, a kifárasztó néger munka, az embereket táncoló kutyájával, a steeple chasset sat. sat,

E kedves játékszert, mely egyszersmind természettani taneszköznek is tekinthető, nem csak a szülék, hanem a tanitó és nevelő urak szives figyelmébe is ajánljuk.

A képekkel ellátott készülék ára csomagolással együtt frt., a nagy kiadás 5 frt.

Stein János,

könyvkereskedése Kolozsvárt.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.